

УДК 004.774:[378.011.3-051:8

DOI <https://doi.org/10.32782/2307-1222.2024-58-21>

ВИКОРИСТАННЯ БЛОГІВ ЯК НАВЧАЛЬНИХ ПРОСТОРІВ У ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Олексій ОРЛОВ

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри світової літератури

Полтавського національного педагогічного університету

імені В.Г. Короленка

вул. Остроградського, 2, м. Полтава

ORCID: 0000-0002-2338-118X

olexsiyorlov@gmail.com

Стаття присвячена проблемі використання новітніх технологій у процесі підготовки майбутніх учителів мовно-літературної галузі освіти, спрямованих на розвиток індивідуальних інтересів, професійних і цифрових компетентностей. Процеси диджиталізації, які трансформують усі соціальні та економічні структури сучасного світу, активно формуються в освітньому просторі України та потребують системних змін у змісті освіти, методиках та організації процесу навчання. Цифрові технології впроваджуються в технології адміністрування, в організацію ефективної взаємодії між викладачем та здобувачами освіти, у створення методичної системи використання дидактичних і комунікаційних інструментів (персональні блоги, веб-сайти, соціальні мережі, мобільні додатки, групові чати, освітні платформи, хмарні технології тощо) для реалізації ефективної професійної підготовки майбутніх учителів. Аналіз сучасного стану процесу цифровізації в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених дозволив виробити теоретичну і практичну системну орієнтацією вищих навчальних закладів на розв'язання поточних проблем оснащення та впровадження цифрових технологій у навчальний процес.

У статті досліджується потенціал блогів як навчального простору для здобувачів вищої освіти. Використання блог-сайтів у діалогічному англомовному спілкуванні сприяє набуттю культурологічних знань, надає можливість познайомитися з культурою країн, мова яких вивчається. Блоги стимулюють творчість, дають можливість експериментувати з методами навчання, покращують уміння висловлювати свої думки та аргументувати власну позицію, занурюють до автентичного мовного, мовленнєвого та літературного матеріалу.

Робота з контентом передбачає використання різноманітних інструментів – від електронної обробки тексту до комп'ютерної графіки та створення

короткометражного відео чи анімацій або оформлення гіпертексту. Навчальні платформи є інтегрованими інформаційними системами переважно на основі Інтернет-технологій, що включають адміністративні, дидактичні, комунікаційні інструменти для реалізації онлайн-видів діяльності. У статті представлений досвід використання блог-платформи для інтегрованого навчання студентів-філологів, що опановують спеціальність перекладача.

Ключові слова: блог-сайт, блогерство, диджиталізація, мовно-літературна галузь, персональний блог, цифрові компетентності.

THE USE OF BLOGS AS EDUCATIONAL SPACES IN THE TRAINING OF TEACHERS IN THE LANGUAGE AND LITERATURE FIELD OF EDUCATION

Oleksii ORLOV

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of World Literature*

V.G. Korolenko Poltava National University

ORCID: 0000-0002-2338-118X

olexsiyorlov@gmail.com

The training of future teachers in the linguistic and literary field of education requires the introduction of modern tools and new methodical systems aimed at the development of individual interests, professional and digital competences. Digitalization processes transform the social and economic structures of the modern world and actively shape the education of Ukraine and require systemic changes in the content, methods and organization of the learning process. Digital technologies are implemented in the organization of effective interaction between the teacher and students with the help of communication tools: personal blogs, websites, social networks, mobile applications, group chats, educational platforms, cloud technologies, etc. The analysis of the current state of the digitization process in the research of domestic and foreign scientists made it possible to find a theoretical and practical orientation of higher educational institutions to solve the current problems of equipping and introducing digital technologies into the educational process.

The potential of blogs as a learning space for students of higher education is explored in the article. The use of blogs in dialogic English-language communication contributes to the acquisition of cultural knowledge, provides an opportunity to get acquainted with the culture of the countries whose language is studied. Blogs stimulate creativity, give an opportunity to experiment with language, improve the ability to express one's thoughts and argue one's own position, immerse oneself in authentic language, speech and literary material.

Working with blog content involves the use of various tools, ranging from electronic word processing to computer graphics and the creation of short videos or animations, or the design of hypertexts. Educational platforms are integrated information systems mainly based on Internet technologies, which include administrative, didactic,

communication tools for the implementation of online activities. The article presents the experience of using a blog platform for integrated education of philology students mastering the specialty of translator. The experience of using a blog platform for integrated education of philology students majoring in translation is considered in the article as an experiment.

Key words: *blog site, blogging, digitalization, linguistic and literary industry, personal blog, digital competences.*

Постановка проблеми. Підготовка конкурентоспроможних фахівців у мовно-літературній галузі вимагає впровадження сучасних інструментів та нових методичних систем, спрямованих на розвиток індивідуальних інтересів і сучасних цифрових компетентностей. Процеси диджиталізації освіти потребують системних змін змісту освіти, методики та організації процесу навчання. Аналіз сучасного стану процесу цифровізації в дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених дозволив виявити теоретичну і практичну орієнтацією вищих навчальних закладів на розв'язання поточних проблем оснащення і впровадження цифрових технологій у навчальний процес, а також загальнодидактичні потреби у розробці теоретичної та методичної системи диджиталізації процесу навчання майбутніх педагогів, зокрема мовно-літературної галузі, що набуває особливо актуального значення у світлі прийнятого законопроекту (04.06.2024 р.), що визначає високий рівень застосування англійської мови в нашій країні.

Цифрова трансформація передбачає зміни усіх рівнів життєдіяльності закладів вищої освіти – в технологіях адміністрування, в організації ефективної взаємодії між викладачем та здобувачами освіти, у створенні методичної системи використання дидактичних і комунікаційних інструментів (персональні блоги, вебсайти, соціальні мережі, мобільні додатки, групові чати, освітні платформи, хмарні технології тощо) для реалізації ефективної професійної підготовки майбутніх учителів. Теоретичні аспекти цифрової трансформації освіти досліджено у працях Р. Абалуєва, С. Белова, В. Бикова, О. Бурова, А. Гуржія, М. Жалдака, М. Кудрі, В. Кухаренка, Н. Морзе, С. Ракова, С. Семерікова, П. Сисоєва, О. Співаковського, Л. Уметського та ін. Проблеми навчання з використанням цифрових ресурсів вивчаються у працях Б. Брокбанка, Р. Гаррісона, С. Крамера, С. Кретчера, С. Метроса, П. Могана тощо. У дослідженнях пропонуються інноваційні методи застосування Інтернет-ресурсів, мобільних додатків, онлайн-платформ, відео- та аудіоподкастів як навчальних ресурсів освітнього процесу з фахової підготовки студентів і вчителів.

Метою статті є аналіз потенціалу використання персональних блогів як навчального простору для здобувачів вищої освіти, визначення специфіки блогерства серед інших онлайн-інструментів у створенні інформаційного середовища з інноваційними можливостями навчання та проєктування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Блогерство є одним із перспективних засобів впровадження цифрових технологій в освіту, який надає можливість

конструювати контент, визначати шляхи в опануванні мовних та літературних структур як індивідуально, так і спільно. Такий контент є завершеним і водночас відкритим для подальшої роботи з навчальним матеріалом і слугує базою для навчання в контексті ситуацій. Слід також відзначити, що робота з блогами паралельно розвиває мовні та літературні навички, а також сприяє набуттю додаткових умінь у пошуку необхідного матеріалу, в опрацюванні його, вмінні вести комунікацію, дискутувати, розвивати критичне мислення.

Походження блогів є предметом дискусій, але вважається, що в сучасному потрактуванні початком блогерства був 1999 р., коли Ев Вільямс – засновник компанії Pyra Labs, створив набір скриптів для полегшення процесу дописів і випустив його як продукт під назвою Blogger. Згодом вебсервер *Blogger.com* став власністю компанії Google і набув статус доступного безкоштовного продукту.

Технологія ведення блогів активно застосовується в американських та європейських закладах як засіб для публікації особистих щоденників в Інтернеті, які можна коментувати, обговорювати, оцінювати, а також здатна залучати учасників до спільної діяльності, обміну знаннями, роздумами, думками та емоціями. Р. Блуд писав: «Інтернет-блог – це сайт або онлайн-журнал, опублікований у всесвітній мережі Інтернет для обговорень або для інформаційних цілей, всі повідомлення/публікації в якому розташовуються у зворотному хронологічному порядку» [6]. Проблеми використання блогів у навчальному процесі порушувалися в дослідженнях О. Биконі [1], Ю. Шевченко, О. Набоки, М. Демченко, С. Лабутько, Л. Матохнюк, К. Дем'янюк, І. Табарчук, С. Сергєєвої, Р. Блуда, Б. Брокбанка, Р. Фердіга, М. Джонеса тощо. Учені визначають загальнокультурну, дидактичну, інформаційно-комунікативну, психологічну, соціальну та науково-методичну функції блогів. Використання блогерства як освітньої платформи сприяє поглибленому сприйняттю навчального матеріалу, активізації студентів у підготовці творчих завдань, розвитку кругозору, набуттю навичок роботи з медіатекстами й Інтернет-ресурсами, стимулюванню дискусій у межах навчального процесу. Результативність блогерства у підготовці вчителів іноземної мови та зарубіжної літератури відзначається у формуванні мовних та літературних компетентностей. Аналіз застосування системи блогів у навчальній діяльності доводить, що робота зі створення текстів у блог-журналах «покрощує вивчення лексичних одиниць, зокрема ідіом, дієслівних фраз; вживання граматичних форм і конструкцій; вимову окремих слів та інтонації в реченнях і текстах загалом» [1, с. 266]. Спілкування з носіями мови, якщо використовуються іноземні блоги, сприяє формуванню іншомовної компетентності у всіх видах діяльності за допомогою обміну інформацією, самопрезентації, коментування тощо. Для заохочення читання англійською мовою студентам рекомендується блог Джеймса Кліра (J. Clear) [8], де пропонуються книги для читання, критичні статті, рецензії, огляд мистецьких новин. Відомий письменник пропонує інтерактивне спілкування, обговорення книги “*Atomic Habits*” (2018 р.) – бестселер №1 за версією видання “*The New York Times*”.

Використання блогів у діалогічному англomовному спілкуванні сприяє набуттю культурологічних знань, надає можливість познайомитися з культурою країн, мова яких вивчається. Блоги стимулюють творчість, дають можливість експериментувати з мовою, покращують уміння висловлювати свої думки та аргументувати власну позицію, занурюють до автентичного мовного, мовленнєвого та літературного матеріалу.

Робота з контентом передбачає використання різноманітних інструментів – від електронної обробки тексту до комп'ютерної графіки та створення короткометражного відео чи анімацій або оформлення гіпертексту. Електронний контент є основним компонентом системи електронного навчання. Незалежно від структури та форми, яку має контент, процес його створення є незмінним і включає такі етапи: створення контенту (електронну розробку), трансформацію контенту у зручний для використання формат (електронне редагування), включення зміненого контенту до системи (електронне опублікування). Навчальні платформи є інтегрованими інформаційними системами переважно на основі Інтернет-технологій, що включають адміністративні, дидактичні, комунікаційні інструменти для реалізації онлайн-діяльності. Платформи електронного навчання як вебсередовище виконують роль медіатора у поданні матеріалів. Більшість таких платформ наразі багатофункціональна та не проєктувалася виключно для певних дидактичних потреб або навчального середовища. Прихильник ідеї «навчальних порталів» Б. Брокбанк [7] визначає такий компонент електронного навчання, як система управління навчанням (LMS), або система управління навчальним контентом (LCMS), де міститься контент, взаємодія, тестування та оцінювання, навички та компетенції, навчальні відео тощо. Фахівець підкреслює, що повноцінний портал з електронного навчання є інтеграцією мультимедіа, інструктування та тренування у реальному часі. О. Долгушева та В. Кочубей пропонують розглядати розмаїття блогів у рамках кількох парадигм – жанрової, функціональної, стилістичної тощо.

Наш експеримент з використання блогів у навчальному процесі підготовки студентів-філологів враховував естетичні, аналітичні та психологічні моменти сприйняття художніх та медіатекстів. Спілкування із відомими письменниками, ученими, журналістами потребує високого рівня володіння іноземною мовою. Студенти першого курсу навчання не були готові до безпосередньої комунікації з відомими блогерами, тому методика використання блогів була спрямована на створення викладачем власного блог-журналу, де пропонувалося читання та обговорення книги сучасної американської письменниці Ребеки Кван «Вавилон» (2022 р.). Вибір твору відповідав критеріям популярності твору (бестселер 2022 р.), жанру (фентезі), тематичного спрямування (студентське навчання, філологічні проблеми).

Контент був створений на платформі *Blogger.com*. під назвою «Твори для роздумів». 14 студентів групи стали активними учасниками блогу. Оскільки роман має значний обсяг, студенти опрацьовували окремі частини, маючи індивідуальні

завдання. Спільною була робота над парами слів, які в романі виконували роль генераторів, коли переклад з однією мови на іншу додавав додаткового значення, у результаті чого створювалась реальна енергія, на силі якої трималась уся економіка та політика Британської імперії. Трансформація літературного та мовного контенту відбувалась у формі звітів-презентацій, розташованих на платформі блогу «Твори для роздумів» та спільного квесту, оскільки кожна енергія перекладу була пов'язана із сюжетною інтригою або поворотом подій.

Фантастика Р. Кван заснована на досить реальному припущенні, що переклад з однієї мови на іншу ніколи не може бути ідеально точним. Кожне слово однієї мови має безліч додаткових зв'язків, сенсів. Якщо слово, яке перекладається, і сам переклад породжують певну енергію сенсу (це може бути походження слова, додаткове значення, алюзія тощо), то її можна використовувати, сконцентрувати та спрямувати на певний об'єкт. Згодом був знайдений матеріал – срібні пластини, які вловлювали енергію зіткнення двох значень слів чи словосполучень і зберігали її. Таких вічних двигунів, які працюють на силі слів з двох мов, що зустрілися у процесі перекладу, в романі зустрічається чимало.

Наприклад, перша демонстрація енергії срібного зливка на лекції професора Плейфейра, коли переклад двох слів:

Heimlich (нім. *таємне*) + (прагерманське *дім*) – **Clandestine** (англ. *таємний*).

Перекладач з німецької на англійську не просто переклав значення слова, а додав етимологічне значення: «Таємне, особистісне почуття, яке з'являється, коли ви дома, захищені від зовнішнього світу» [3, с. 98].

Наступний приклад віднайшов головний герой роману Робін і вдало продемонстрував його на екзамені:

– *Мінбай*, – випалив Робін. – Мандарінською це означає «розуміти», так? Але цей ієрогліф дуже образний. *Мін* – яскравий, світлий, чистий. А *бай* – білий, як колір. Тож він означає не лише «зрозуміти» чи «усвідомити», а й має візуальну складову зі значенням «очищати», «проливати світло». Гадаю, пара буде прояснювати, робити явним [3, с. 256].

Енергія слова, визволена за допомогою перекладу, схожа на розщеплення атомного ядра, на ядерну реакцію, що супроводжується виділенням шаленої сили тепла, яке можна використати як для атомних теплових станцій, так і створення ядерної зброї. Ці стадії мирного використання для добропорядних англійців, а також вбивчі механізми для збереження імперських амбіцій детально змальовуються у романі, поступово розширюючись до світового масштабу. У коло дії словникових генераторів входить спочатку Вавилон, потім Оксфорд, Лондон, Велика Британія, а потім і країни, у яких зацікавлена імперія для власного збагачення, – Китай, Індія. Срібна пластина здатна не тільки сприяти кращому росту садів біля будинків заможних англійців чи кращій роботі омнібусів чи залізниці. Сила слова здатна руйнувати, знищувати, вбивати. Одним з кульмінаційних моментів роману є вбивство Робіном свого батька і наставника срібною пластиною, створеною ним в уяві в момент сильного душевного потрясіння.

У процесі роботи, яка тривала протягом семестру, студенти прочитали твір, з'ясували роль пар слів-перекладів у сюжетній побудові твору, отримали уроки художнього перекладу, коли враховується багатозначність значення та внутрішня

форми слова (за теорією О. Потебні), його образність. Робота в блозі інтегрувала дві навчальні дисципліни – «Основи літературознавства» та «Основи перекладознавства», які викладалися паралельно в одному навчальному семестрі.

Завершальним етапом роботи була анкета, яка містила питання, які виникли під час обговорення книжки Р. Кван «Вавилон».

Таблиця 1

**Питання анкети для студентів, які аналізували зміст роману
Р. Кван «Вавилон»**

1.	Як вплинуло на проблематику роману китайське походження американської письменниці?	
2.	Наведіть приклади з фольклору, літератури про енергію, що міститься у словах.	
3.	Як теорія О. Потебні про тришарову природу слова дотична до фантастичної історії, описаної в романі Р. Кван «Вавилон»?	
4.	Чому саме зі срібла виготовлялися пластини перекладених пар слів?	
5.	Назвіть українські слова, які у період війни набули додаткової енергії.	
6.	Утворіть семантичну пару слів з перекладу українською та англійською, яка може випромінювати енергію згідно з фентезійною теорією Р. Кван.	
7.	Запропонуйте, де саме, за теорією письменниці, можна використати енергію від перекладених слів.	

Висновки й перспективи подальших розробок. Активність учасників блог-сайту засвідчила зацікавленість студентів у нетрадиційній навчальній формі. Результати анкетування з подальшим самоаналізом виявили значне покращення літературної та мовної компетентності студентів-філологів. Наступним кроком блогерської методики має стати не тільки участь студентів у роботі персонального викладацького блог-сайту, а і створення власних блогів з обговоренням літературних творів сучасних авторів. Студенти самостійно будуть обирати твори, розробляти дизайн та спрямовувати платформи для розвитку читацьких, мовленнєвих та когнітивних умінь і навичок.

ЛІТЕРАТУРА

1. Биконя О., Шевченко Ю. Використання Інтернет-блогів у навчанні міжкультурного англомовного спілкування. *Scientific Collection "InterConf" : Theory And Practice Of Science: Key Aspects* (April 7–8, 2021). С. 260–268.

2. Долгушева О., Кочубей В. Блог як засіб формування цифрової грамотності та комунікативних умінь англійської мови учнів закладів загальної середньої освіти. *Studia Methodologica*. 2024. № 57. С. 288–302.

3. Кван Р. Вавилон. Прихована історія / переклад з англ. Г. Литвиненко. Київ : Жорж, 2023. 584 с.

4. Кудря М.М. Сучасні методики викладання іноземних мов у вищій школі України. *Вища освіта у контексті інтеграції до європейського освітнього простору*. 2022. № 2. С. 222–230.

5. Матохнюк Л., Дем'янюк К. Блог як один із видів організаційно-методичної діяльності освітян. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія «Психологія»*. Вип. 1. 2017. С. 2–11.

6. Blood R. Weblogs: A history and perspective. *Rebecca's Pocket*, 2000, 7(9). URL: http://www.rebeccablood.net/essays/weblog_history.html (дата звернення: 11.05.2024).

7. Campbell A. Weblogs for Use with ESL Classes. *The Internet TESL Journal*, Vol. IX, No. 2, February 2003. URL: <http://iteslj.org/Techniques/Campbell-Weblogs.html> (дата звернення: 03.04.2024).

8. Clear J. Books. URL: <https://jamesclear.com/books> (дата звернення: 23.06.2024).

9. Hsu H.Y., Wang S.K., Comac L. Using audioblogs to assist English-language learning: an investigation into student perception. *Computer Assisted Language Learning*. Vol. 21. No. 2. April 2008. P. 181–198.

REFERENCES

1. Bykonja, O., & Shevchenko, Yu. (2021). Vykorystannia Internet-blohiv u navchanni mizhkulturnoho anhlomovnoho spilkuvannia [The use of Internet blogs in teaching intercultural English communication]. *Scientific Collection "InterConf" : Theory And Practice Of Science: Key Aspects*. (April 7–8). P. 260–268. [in Ukrainian].

2. Dolhusheva O., Kochubei V. (2024). Bloh yak zasib formuvannia tsyfrovoi hramotnosti ta komunikatyvnykh umin anhliiskoi movy uchniv zakladiv zahalnoi serednoi osvity [A blog as a means of forming digital literacy and English communication skills of students of general secondary education institutions]. *Studia Methodologica*. № 57. P. 288–302. [in Ukrainian].

3. Kvan, R. Vavylon. Prykhovana istoriia [Babel: An Arcane History] / pereklad z anhl. H. Lytvynenko. Kyiv : Zhorzh, 2023. 584 p. [in Ukrainian].

4. Kudria, M. M. (2022). Suchasni metodyky vykladannia inozemnykh mov u vyshchii shkoli Ukrainy [Modern methods of teaching foreign languages in higher education in Ukraine]. *Vyshcha osvita u konteksti intehratsii do yevropeiskoho osvitnoho prostoru [Higher education in the context of integration into the European educational space]*. № 2. P. 222–230. [in Ukrainian]

5. Matokhniuk, L., Demianiuk, K. (2017). Bloh yak odyin iz vydiv orhanizatsiino-metodychnoi diialnosti osvitian [A blog as one of the types of organizational and methodical activity of educators]. *Visnyk Natsionalnoi akademii Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy. Serii: Psykholohiia [Bulletin of the National Academy of the State Border Service of Ukraine. Series: Psychology]*. Vyp. 1. P. 2–11. [in Ukrainian].

6. Blood, R. (2000). Weblogs: A history and perspective. *Rebecca's Pocket*. 7(9). Retrieved from http://www.rebeccablood.net/essays/weblog_history.html (last accessed: 11.05.2024).

7. Campbell, A. (2003). Weblogs for Use with ESL Classes. *The Internet TESL Journal*. Vol. IX. No. 2, February. Retrieved from <http://iteslj.org/Techniques/Campbell-Weblogs.html> (last accessed: 03.04.2024).

8. Clear, J. (2024). Books URL: <https://jamesclear.com/books> (last accessed: 23.06.2024).

9. Hsu, H.Y., Wang, S.K., Comac, L. (2008). Using audioblogs to assist English-language learning: an investigation into student perception. *Computer Assisted Language Learning*. Vol. 21. No. 2. April. P. 181–198.